Abonamentul
Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni
Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul X. Blaş 24 Novembre 1900. Numĕrul 47.

Epistola enciclică
a preasfinţitului Domnului nostru Leo Papa XIII.
Despre
Isus Christos Rĕscumpĕrătoriul.

Venerabililor Fraţi Patriarchi, Primaţi, Archiepiscopi, Episcopi şi celor alalţi Ordinari, cari petrec în pace şi comuniune cu Scaunul Apostolesc.

Leo PP. XIII.

Venerabili Fraţi!

Mântuire şi binecuvîntare apostolêscă!

De şi căutând în viitoriŭ nu putem, să nu fim îngrijaţi, ba avem cause nu puţine şi nici uşóre de a fi cuprinşi de temeri, de vreme ce atât în raporturile cele private, cât şi în cele publice esistă rele atât de multe şi aşa de înrădăcinate: sfârşitul acesta al véculuĭ totuşi din darul lui Dumnezeŭ pare a fi născut óre care sperare şi mângaiare. Nimenia să nu nutréscă adecă părerea, că reîmprospetarea gândului la bunurile sufletului şi trezirea rîvnei spre credinţa şi evlavia creştinéscă nu ar avé nici o importanţă pentru binele public: éră semne destul de învederate mărturisesc, că în timpul din urmă chiar vîrtuţile acestea la mulţi se trezesc din noŭ ori se întăresc. Căci étă în ciuda ademenirilor lumii şi în ciuda atâtor smintele, cari împresóră evlavia, totuşi la un singur cuvînt al Pontificelui s'aŭ adunat de pretutindenia mulţimi dese la Roma la pragurile sfinţilor Apostoli, atât cetăţeni cât şi străini deprind pe faţă religia, şi avênd încredere în indulgința, ce o a îmbiat biserica, folosesc mai cu rîvnă mijlócele, cu cari se dobîndesce mântuirea cea vecinică. Şi cine să nu fie mişcat de evlavia acésta mai învăpăiată ca de obiceiŭ faţă cu Mântuitoriul némului omenesc, carea o vêd toţi înaintea ochilor? Uşor putem socoti de vrednic de vremile cele mai bune ale creştinătăţii focul acesta al inimii atâtor mii de ómeni, cari de la rĕsăritul sórelui până la apus cu un gând şi cu o inimă salută şi laudă numele lui Isus Christos. Şi o de ar urma după flacările acestea aşa zicênd isbucnitóre ale religiei strămoşesci un foc mare, şi de ar mişca pilda acésta escelentă a multora pe cei alalţi pe toţi! Căci de ce are timpul nostru lipsă aşa de mare ca de aceea, ca în state să se înoéscă pretutindenia caracterul creştinesc şi vechile vîrtuţi? Acela e rĕul, că alţii şi a nume forte mulţi îşi astupă urechile, şi nu aud acelea, la cari îi îndémnă o ast fel de înoire a evlaviei. Şi totuşi „de ar sci darul lui Dumnezeŭ", de ar socoti, că nimica nu póte, să fie mai rĕŭ, de cât a se fi lăpĕdat de Mântuitoriul lumii, şi de a fi părăsit moravurile şi instituţiile creştinesci, a bună samă s'ar trezi şi ei, schimbându-şi calea ar grăbi, să scape de perirea sigură. — Éră acum a apĕra pe pămînt şi a lărgi împĕrăţia Fiului lui Dumnezeŭ, şi a se sili prin împărtăşirea binefacerilor dumnezeesci, ca ómenii să se mântuéscă, e slujba aşa de mare şi aşa de proprie a bisericii, cât în partea cea mai mare în lucrarea acésta îşi are temeiul tótă auctoritatea şi puterea ei. Aşa ni-se pare că noi până în ziua de astăzi spre acésta Ne-am silit din tóte puterile în administrarea cea atât de grea şi plină de grijĭ a Pontificatului; éră pentru voi, venerabili Fraţi, e a bună samă un lucru obicinuit, ba chiar de tóte zilele, ca gândurile şi grijile vóstre cele mai de frunte să le dedicaţi aceluia-şi lucru cu Noi. Dară amîndoi conform împrejurărilor timpului avem, să ne silim spre lucruri mai mari, şi mai ales cu prilejul anului sfînt să propagăm mai tare cunoscinţa şi dragostea lui Isus Christos, învĕţând, sfătuind, îndemnând, ca dóră se va puté audi glasul nostru. Avem înaintea ochilor nu întru atâta pe aceia, cari s'aŭ obicinuit a primi cu urechi bucuróse învĕţăturile creştine, cât mai vîrtos pe aceia toţi, cari sînt cu mult mai miseri, cari îşi păstrézǎ numele de creştini, dară îşi petrec viaţa fără de credinţă şi fără de dragostea lui Christos. Mai ales de aceştia Ne e milă; mai ales pe aceştia am dori, să-i facem, să iea a minte, ce fac şi unde vor ajunge.

A nu fi cunoscut pe Isus Christos nici o dată şi în nici un chip, e nefericirea cea mai mare, dară ea cel puţin nu sufere de cerbicie şi de nerecunoscinţă; a-l respinge înse şi a-l uita, după ce l-a cunoscut, e o fărădelege aşa de négră şi nebună, cât pare a fi cu neputinţă, ca om să o pótă sevârşi. El e adecă causa primă şi isvorul tuturor bunătăţilor; şi némul omenesc pe cum fără de binefacerea lui Christos nu a putut, să se mântuéscă, în tocmai aşa nu póte nici să se conserveze fără de puterea lui. „Întru nime altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul sub cer nu este dat ómenilor, întru care trebue să ne mântuim noi." [1]) Óre popórele acelea, cărora le lipsesce lumina creştinismului, nu învaţă destul de limpede cu esemplul sĕŭ, cum e viaţa muritorilor, de unde lipsesce Isus, „puterea lui Dumnezeŭ, şi înţelepciunea lui Dumnezeŭ", carea e moralitatea lor, care sfârşitul lor? Cel ce-şi aduce a minte câtu-şi de puţin de orbirea lor de minte, de stricăciunea lor de fire, de grozăveniile superstiţiilor şi poftelor lor, pe cum le zugrăvesce s. Pavel, [2]) acela a bună samă se va simţi mişcat de milă şi de îngrozire de o dată. — Ómenii de-a rîndul sciŭ lucrurile, cele ce le amintim aci, dară nu le cumpĕnesc şi nu le socotesc ómenii toţi. Căci nu ar înstrăina măreţia, nu ar bolnăvicioşi lenea pe atâţia, dacă amintirea s'ar cuprinde mai mult cu binefacerile dumnezeesci, şi dacă mintea ar socoti mai des aceea, că din ce stare a scos Christos pe om, şi la ce stare l-a înălţat. Lipsit fiind de moştenire şi pribeag fiind, némul omenesc se răpia în decurs de atâtea vécuri spre perire, fiind el încălcit în relele acelea înfricoşate şi în alte rele, cari le născuse pĕcatul strămoşilor, şi acestea nu putu, să le vindece nici un ajutoriŭ omenesc, până când s'a arĕtat Christos Domnul, pogorîndu-se ca Mântuitoriŭ din cer. Dóră pe dînsul îl promisese Dumnezeŭ însu-şi la începutul lumii ca pe învingĕtoriul şi biruitoriul „şerpelui", şi de atunci vécurile următóre aŭ căutat spre sosirea lui cu aşteptarea încordată a doririi. Multă vreme şi limpede aŭ prevestit cuvintele sfinţilor profeţi, că pe dînsul se întemeiézǎ tótă sperarea; ba şi schimbările de sórte, faptele, instituţiile, legile, ceremoniile, jertfele unui popor ales încă aŭ însemnat mai înainte lămurit şi limpede, că némul omenesc va dobîndi mântuire desevârşită şi absolută întru acela, despre care se zicea, că va fi preot şi tot de o dată şi jertfă de împăcare, recâştigătoriul libertăţii omenesci, domnul păcii, învĕţătoriul tuturor némurilor, întemeiătoriul unei împĕrăţii, carea va rĕmâné în timpuri vecinice. Numirile, icónele şi profeţiile acestea de multe feluri, dară cari în faptă se uniaŭ, însemnaŭ pe acel unul, carele pentru preamarea sa iubire, cu carea ne-a iubit pe noi, avea, să se dea óre când pentru mântuirea nóstră. Şi întru adevĕr când a sosit timpul de plinire a sfatului dumnezeesc, unul născut Fiul lui Dumnezeŭ om făcêndu-se a satisfăcut cu sângele sĕŭ în chipul cel mai bogat maiestăţii vătĕmate a Tatălui, şi şi-a câştigat şie-şi némul omenesc cel rĕscumpĕrat cu un preţ aşa de mare. „Nu cu argint saŭ cu aur, cari se strică, v'aţi scăpat, — ci cu scump sângele ca al unui miel nevinovat şi nespurcat al lui Christos." [1]) În acest chip pe toţi ómenii, cari eraŭ supuşi puterii şi împĕrăţiei lui, deja şi pentru că el este şi ziditoriul şi ţiitoriul tuturor, i-a câştigat din noŭ pe sama sa rĕscumpĕrându-i cu adevĕrat şi în sens propriŭ. „Nu sînteţi ai vostri, că sînteţi cumpĕraţi cu preţ." [2]) Aşa dară tóte le-a restaurat Dumnezeŭ în Christos. „Taina voii sale după bună plăcerea sa, carea mai înainte o a pus întru el, spre isprăvnicia plinirii vremilor, ca tóte să le întemeieze întru Christos." [3]) Pe loc ce a rupt Isus scrisórea de datorie, carea era împotriva nóstră, pironindu-o pe cruce, în dată a încetat mânia cea cerêscă, legăturile robiei celei vechi s'aŭ deslegat némului omenesc celui turburat şi rătăcitoriŭ, s'a redobîndit dragostea lui Dumnezeŭ, s'a redat graţia, s'a deschis din noŭ intrarea la fericirea cea vecinică, şi s'a redat dreptul şi s'aŭ îmbiat mijlócele de a ajunge la ea. Atuncia omul ca deşteptat dintr'un somn lung şi aducĕtoriŭ de mórte a vĕdut lumina adevĕrului cea dorită şi cercată în zădar în decurs de atâtea vécuri, şi a cunoscut mai ales aceea, că el e născut spre bunătăţi cu mult mai înalte şi mai strălucite, de cum sînt bunătăţile acelea frângăcióse şi trecĕtóre, cari le bagă în samă sensurile, şi la cari îşi îndrepta mai înainte gândurile şi grijile sale, şi că acésta e preste tot menirea vieţii omenesci, acésta e legea cea mai înaltă, la acésta aŭ, să se îndrepte tóte ca la scopul sĕŭ, ca noi pe cum am purces de la Dumnezeŭ, aşa să ne şi întórcem óre când la Dumnezeŭ. Zidită din noŭ pe începutul şi temeiul acesta a înviat consciinţa dignităţii omenesci, pepturile aŭ primit întru sine sentimentul legăturii frăţesci a tuturor, apoi drepturile şi datorinţele, ceea

[1]) Fapt. 4, 12.
[2]) Rom. 1.

[1]) I Petr. 1, 18 ur.
[2]) I Cor. 6, 19 ur.
[3]) Ef. 1, 9 ur.

ce urma de la sine, parte s'aŭ adus la desevârşire, parte s'aŭ rînduit din noŭ, şi tot de o dată s'aŭ trezit şi vîrtuţi de acelea, de carĭ nicĭ o filosofie a celor vechĭ nu ar fi putut nicĭ măcar să-şĭ închipuéscă. În urma acestora gândirea, lucrarea, moravurile aŭ pornit pe altă cale, şi după ce cunoscinţa Rĕscumpĕrătoriuluĭ s'a propagat în tóte părţile, şi după ce vîrtutea eĭ, carea alungă nesciinţa şi viţiile cele vechĭ, a pătruns prin vinele cele maĭ din lăuntru ale statelor, atuncĭ a urmat schimbarea aceea a lucrurilor, carea născută din civilisaţia creştină a némurilor, a schimbat din temeiŭ faţa pămîntuluĭ.

În reamintirea lucrurilor acestora, venerabili Fraţi, se cuprinde o veselie nemărginită, şi de o dată şi un îndemn fórte puternic, a nume spre aceea, ca după putinţă din tótă inima să mulţămim dumnezeescului Mântuitoriŭ şi să purtăm grije, ca şi alţiĭ să-ĭ mulţămescă.

Pe noĭ adevĕrat că vechimea ne depărtéză de originea şi începutul mântuiriĭ restituite; dară ce are acésta de a face, când vîrtutea rĕscumpĕrăriĭ e vecĭnică, şi când binefacerile eĭ rĕmân vecĭnice şi nemuritóre? Cel ce a restaurat o dată firea cea stricată prin pĕcat, acela-şĭ o păzesce şi o va păzi în vecĭ: „S'a dat preţ de rĕscumpĕrare pentru toţĭ. [1]) Întru Christos toţĭ vor învia. [2]) Şi împĕrăţieĭ luĭ nu va fi sfârşit.“ [3]) Aşa dară din sfatul cel vecĭnic al luĭ Dumnezeŭ mântuirea tótă, atât a singuraticilor, cât şi a totalităţiĭ, e aşeḑată în Christos Isus; ceĭ ce îl părăsesc pe dînsul, chiar prin acésta ca singuraticĭ îşĭ dobîndesc cu furie órbă perirea, şi în aceea-şĭ vreme, întru cât le e cu putinţă, maĭ fac şi ca societatea omenéscă să cadă din noŭ în aceea-şĭ massă de neferîcire şi miserie, carea Rĕscumpĕrătoriul o delăturase cu mila sa cea iubitóre.

Va urma.

[1]) I Tim. 2, 6.
[2]) I Cor. 15, 22.
[3]) Luc. 1, 33.

Catoliciĭ şi protestanţiĭ în Franţa. — Organul ligiĭ patrioţilor din Franţa, a cerut părerile maĭ multor bărbaţĭ însemnaţĭ şi scriitorĭ distinşĭ asupra chestiuniĭ, dacă e de preferit spiritul protestant în filosofie, politică, moravurĭ literatură şi artă spirituluĭ catolicismuluĭ.

Din respunsurile sosite la scurtul chestionar, dăm după „Apostolul“ scrisele mareluĭ critic Paul Bourget:

„În ceea ce privesce fondul anchetéĭ, adecă valórea comparativă a protestantismuluĭ şi a catolicismuluĭ pentru viitorul Franţeĭ, îmĭ pare că acéstă discuţiune e dominată de cuvîntul celebru şi pururea adevĕrat: „În Franţa, nu e destulă religiune ca să putem face dóuĕ“. Experienţa confirmă acéstă formulă în chipul cel maĭ indiscutabil. Casul Francesuluĭ născut catolic şi care se face protestant e extrem de rar, atât de rar în cât e socialminte neglijabil. Se póte afirma, că de o sută de anĭ, pentru un Francez, a înceta să fie catolic, însemnéză în tot de-una a înceta să fie creştin. Fiţĭ sigurĭ, că ceĭ carĭ gândesc să ne „protestantiseze“ ţéra, cunosc fórte bine acéstă lege a mentalităţiĭ naţionale, şi dacă întrebuinţéză formula acésta, o fac din causa prudenţeĭ şi pentru ca să nu proclame prea brutal adevăratul lor proiect, care este să descreştineze naţiunea. Experienţa de asemenea ne-a demonstrat că pentru un popor modern, a înceta să fie creştin, însemnéză a redeveni barbar, de cea maĭ rea dintre barbariĭ, aceea a decadenţelor. E în privinţa acésta o pagină elocventă în Taine, pe care toţĭ cetitoriĭ o cunosc. Convins de adevĕrul definitiv demonstrat de acest măestru puţin suspect de prejudecăţĭ clericale, consider din parte-mĭ, că a ataca catolicismul însémnă a contribui, vrĕnd-nevrĕnd, la decadenţa ţériĭ. Prin urmare, a apăra acelaşĭ catolicism, însémnă aşĭ îndeplini o datorie cetăţenéscă“.

Nu maĭ puţin interesante sînt celelalte rĕspunsurĭ. Am aflat, că e destul să-l dăm acesta, căcĭ póte oferi destul material de gândit, celor ce vreaŭ să mediteze în care biserică e viaţă, lumină şi progres. . . .

Pentru „Telegraful.“ — Nu e de mult de când organul din Sibiŭ al bisericiĭ neunite, a scris un fulminant articlu de fond, în care a arătat, că România e din cale afară liberală şi toleréză prea multe în celea religióse. Toleréză maĭ ales — asta era ţinta „Telegrafuluĭ. — pe „uniaţiĭ“ din Ardeal, carĭ după ce se căpătuesc, „batjocoresc religia statuluĭ român.“ Am priceput, că se atrăgea atenţia şi asupra nóstră, din causa uneĭ lungĭ corespondinţe din Bucurescĭ, în care cu citate din foile de din colo, se arăta în tótă nuditatea lipsa de credinţă a păturiĭ aşa zise culte şi lăţirea indiferentismuluĭ în chiar archiereiĭ bisericiĭ ortodoxe.

Azĭ avem satisfacţia de a ceti în „Apostolul“ noul organ bisericesc, redactat cu atâta pricepere, — o bucată literară a distinsuluĭ scriitor Caragiale, în care să satiriséză în un chip muşcător, liberiĭ cugetătorĭ din România. Articlul acesta a apărut de mult în o altă fóie, şi o mână amică ne spedase încă atuncĭ o „tăietură“ de ziar. Azĭ vĕḑĕndu-l reprodus în „Apostolul,“ întrebăm pe ceĭ de la „Telegraful“, dacă a fost maĭ aspră corespondinţa nóstră, de cât acest articlu, şi dacă am spus noĭ ceva maĭ mult, de cât se spune în articlul dluĭ Caragiale? Nu găsesc dlor, că se batjocoresce, prin acéstă critică deamnă, religia statuluĭ român? Sîntem dornicĭ să le auḑim din noŭ strigătul de alarmă.

Nu o vor face, căcĭ nu le dă mâna.

Dacă cuminţiĭ redactorĭ aĭ „Apostoluluĭ“ s'aŭ vĕḑut îndemnaţĭ a reproduce acest articlu, e că sînt convinşĭ că critica ce se face prin el, „liber-cugetătorilor“ din România e potrivită, şi dlor doresc înaintarea poporuluĭ şi zeléză întru a-l porni spre un măreţ ideal — pe când ceĭ de la Sibiŭ nu vreaŭ, de cât zizanie şi cértă între fraţĭ.

Sperăm că cu timpul ómeniĭ de bun simţ vor începe a-ĭ cunósce şi încunjura.

„Rĕsvrătiţĭ şi rĕsvrătitorĭ“. — Sub acest titlu un ziar din România vorbind despre revoltele ţĕrănescĭ din urma — provocate contra contribuţieĭ pe ţuică — lasă a se înţelege că ar fi fost puse la cale de o mână lungă, de agenţiĭ Rusieĭ. Aceste ca şi alte revolte din trecut, inscenate de iconariĭ şi jugănariĭ ruşĭ ar avé *„pregătitori*, carĭ frămîntă spiritele cu *răbdare de vrăşmaş hotărît.“* ... Ci că „Panslavismul veghiéză“ ...

E cu atât maĭ interesant acest articol, — care maĭ mult lasă să se întrevadă, de cât spune, — că apare într'un ziar, care face apĕrarea naţională sub devisa „Românism“ şi — *„ortodoxism“ !*

Românism, e foresc, şi înţelegem, dar *ortodoxism?* Nu e óre acésta devisa şi arma „rĕsvrătitorilor“ carĭ veghiéză şi *„frămîntă spiritele cu răbdare de vrăşmaş hotărît“ ?!*

Feuilleton.

Sublocotenentul

— Umoresc de F. Boigobey. —

Acelea aŭ fost frumóse vremurĭ. Tocmaĭ ajunsesem sublocotenent şi aveam dóuĕ zecĭ de miĭ francĭ datorie. A face datorie de dóuĕ zecĭ de miĭ de francĭ în timpul petreceriĭ alor doĭ anĭ în şcóla de cavalerie, e cam mare măiestrie. Dar, Dómne sfinte, eram tinĕr, şi era lucru aşa de amusant, a aranja prin stradele Saumur-uluĭ, la lumina de torţe, alergărĭ de caĭ saŭ a arunca pe fereastră afară tacâmurile după câte un supeu luculic.

Aveam un unchiŭ pe care trebuia să'l moştenesc şi era fórte bogat — dar solid, solid ca o păpuşă. Datoriile mele îmĭ amăreaŭ viaţa şi el nu şi-ar fi deschis mâna ca să mi le plătéscă . . . . Din motivul acesta, cum şi pentru a mĕ scăpa maĭ uşor de creditorĭ, după eşirea din şcóla militară, îmĭ înaintaĭ rugarea pentru a fi tranferat la trupa de Chasseurs d'Afrique, ceea ce mi se şi încuviinţă. Aicĭ mĕ simţeam bine de tot.

Pe timpul acela îşĭ petrecea omul minunat în Algir. Cale de dóuĕ ceasurĭ numaĭ de la pórta Bab-Azoun începeaŭ deja puştile să facă gălăgia — cum se zice pe aicĭ — şi acéstă conversare dura câte o dată de diminéţa până sară, când ne întorceam érăşĭ la Café de la Perle . . . . . Astăzĭ trece pe aicĭ un drum ferat . . . . Dumneavóstră dóră ştiţĭ . . . . Stă cincĭ minute, poftiţĭ sus, gata! . . . Brr, da plicticos maĭ e asta . . . . Eŭ trăiam în cartierul Mustapha, fericit şi fără de grigĭ, ca peştele în apă. Aşa ţinŭ acésta timp de şase sĕptĕmânĭ. Dar într'o zi frumósă, primiĭ o epistolă de la un advocat din Algir, care îmĭ scria, să-l cercetez, de vreme ce are să tracteze cu mine asupra unor afacerĭ . . . . Eŭ cunoşteam aceste apucăturĭ şi la moment bănuiĭ o cursă; cu tóte acestea înse, totuşĭ m'am dus. Advocatul acesta locuia în Rue des Lothophages, şi-l chiemă Pur. Eŭ îl poreclii de la prima vedere: Purcel, de şi am vĕḑut, că acésta îl făcea să se supere pe mine; mie înse îmĭ făcea mult haz.

Veţĭ fi gâcit, că, bunul om avea la mână obligaţiunile mele din Saumur, şi că era însărcinat să le incasseze. Convorbirea nóstră luă în data de la început o întorsătură interesantă. El mĕ ameninţă, că va lăsa să mĕ închidă în închisórea pentru datornicĭ, şi eŭ îĭ replicaĭ, cu cel maĭ rece sânge posibil, că, îl voĭ străpunge cu sabia în casul că ar' îndrăsni să-mĭ aducă judecătoria pe cap. Apoĭ m'am depărtat. Pe când mĕ aflam încă pe trepte, el îmĭ strigă în urmă, că, pentru purtarea mea va face arĕtare la colonelul. Şi porcul de câne a şi făcut'o întru adevĕr. Din fericire, colonelul meŭ era un camerad brav, care î rĕspunse ridicând din umerĭ: „Da eŭ nu pot face nimica în lucru, dar lasă să-l închidă, dacă te încumeţĭ . . . .“, şi pe mine mĕ transferă încă în aceaşĭ zi, la un detaşament din escadronul al treilea, carele tăbărea pe ţĕrmurele rîuluĭ Oued-el-Eleq, saŭ óiul lipitórelor. Ajuns acolo, firesce că-mĭ eraŭ indiferente tóte obligăţiunile, toţĭ sucitoriĭ de drepturĭ şi tóte închisorile pentru dătornicĭ din lume. Întreg şesul, jur împrejur era ocupat de sĕminţa Hadjou şi pentru ca să ajungă la mine trebuia să facă acest monsieur Purcel, maĭ întâiŭ cunoştinţa domnilor Beduinĭ, cu carĭ, după cum se scie, nu prea era de glumit.

Timp de o lună mi am petrecut acolo de tot minunat. Cantinul mameĭ Champoreau

„Mişcare funestă"? — Sub titlul acesta o fóie bucovineană a adus zilele trecute scirea, că ar fi vorbă ca credincioşii românî dintr'un suburbiŭ al capitaleĭ Cernăuţĭ, să treacă la *unire*, din óre carĭ pricinĭ personale. . . . Multe ziare de aicĭ şi de peste munţĭ s'aŭ grăbit să reproducă, îngrijorate, articolul foiĭ din Cernăuţĭ, ca şi când ar fi vorbă de cine scie ce *pericol*. Noĭ nu credem în temeiul scireĭ aceleia; credem înse, că dacă scirea ar fi seriósă, şi pornirea ar ave ca isvor o matură cumpenire a lucrurilor, ea nu ar fi funestă, ci fórte norocósă. Pericolul adevĕrat pentru fraţiĭ bucovineni este „ortodoxismul", care-l duce în braţele mortale ale slavismuluĭ. Pornirea fără seamĕn tristă, în urma căreia massele poporuluĭ ţĕran se *rutenisézá*, acésta şi numaĭ acésta e *mişcare funestă*.

La acésta să se gândéscă patrioţiĭ românĭ din Bucovina şi patrioticele ziare românescĭ; contra acesteĭ mişcărĭ să deie alarm, ér nu contra *unireĭ*. Căcĭ *unirea* duce la Roma, la românism luminat şi intensiv, duce la viaţă conscie naţională. Pe când ortodoxismul duce — după cum trista realitate arată — la desnaţionalisare, la *rutenisare „en masse"*.

Serbările iubilare de la Beiuş.

— Raport special —

Beiuş 22 Nov. n.

Frumósele şi înălţătórele serbărĭ iubilare începute la Blaş s'aŭ continuat la Lugoş şi s'aŭ terminat în Beiuş.

Atotputernicul Dumnezeŭ este piétra unghiulară a istorieĭ lumiĭ. El, Dumnezeul popórălor, când civilisaţiunea antică sub greutatea pĕcatelor şi sub loviturile barbarilor nemiloşĭ cade şi se nimiceşte, atuncĭ în foişórele creştinismuluĭ botezat în scalda de sânge a persecuţiunilor rînd pe rînd chiamă la sine popórĕle lumiĭ. Dumnezeŭ permite, ca isvorul ideilor şi al principiilor marĭ se isbucnéscă din sînul poporuluĭ frances, El da poporuluĭ român talentul gândiriĭ şi al sciinţeĭ prefunde; El inspiră fantasia poporuluĭ italian, care ajunge de primul măiestru al artelor frumóse; El conduce corabia luĭ Columb, ca popórĕ nóuĕ se caute, pe carĭ să le aducă la lumina cruciĭ, apoĭ dimpreună cu Columb trimite Şpania şi Portugalia ca să ducă civilisaţiunea Europeĭ de cea parte a mareluĭ Ocean. El, Dumnezeul măririĭ da tărie, curaj şi însufleţire preoţilor, carĭ trimişĭ din Roma aduc la creştinism poporul galic şi pe cel angles; trimite pe S. Bonifaciŭ de apostol la germanĭ, pe S. Ştefan regele la naţiunea magiară ér pe Metod şi Cyril la ceaslovă. Tóte aceste popórĕ de o dată cu credinţa catolică primesce cultura şi civilisaţiunea sub a căror influenţă să îngrădesc cu marĭ puternicĭ de apărare, cu bisericĭ şi cu şcóle, pe carĭ înplântă s. cruce şi lângă cruce stégul naţional.

Tóte aceste strămutărĭ şi ferberĭ de ideĭ şi principiĭ împreună cu muţimea instituţiunilor nóuĕ produc o fórte mare schimbare, produc ţĕrĭ şi state nóuĕ, aşedate şi întărite pe nóuĕ şi puternice base. Spiritul societăţiĭ omenescĭ să portifică cu o nóuă putere până aci necunoscută, cu puterea iubiriĭ evangelice, şi acésta putere, acest spirit creştinesc pătrunde în inimile naţiunilor pe care le încăldesce şi întaresce, le asigură aşedemintele culturalĭ şi le dă speranţă într'un viitor maĭ strălucit şi maĭ fericit.

Şi până ce rînd pe rînd se petrec tóte acestea în mijlocul naţiunilor din Europa, până atuncĭ unde era poporul românesc? — unde era şi ce viaţă ducea? Atâta ştim din istorie, că era şi el în Europa şi că era un popor creştin. Aşa e, că poporul român aşedat pe frumósele plaiurĭ ale patrieĭ nóstre străbune, de sine se înţelege că a venit în contact cu popórĕle carĭ eraŭ aicĭ, cărora nu le plăcea nicĭ de cum unitatea nóstră în religiunea străbună, în religiunea catolică. Ne-aŭ şi dat apoĭ pe noĭ străiniĭ când pe mâna grecismuluĭ, când pe a slavismuluĭ, când pe a calvinismuluĭ şi seclĭ de-a rîndul am gemut în cătuşele robieĭ ale acestor popórĕ, până ce înainte de asta cu 200 de anĭ s'aŭ întâlnit dispuseţiunile Provedinţeĭ divine şi asupra nóstră. Voinţa Atotputerniculuĭ Dumnezeŭ a fost aceea, care l'a inspirat pe Mitropolitul Atanasiŭ să decreteze Unirea românilor cu biserica Romeĭ. Opera dătătóre de viaţă, o operă fericitóre şi civilisare a fost acésta.

Sfînta Unire e sentinela, care de vécurĭ stă la postul eĭ măreţ. Cerinl mi-a primit jertfa şi în locul lacrămilor ce curgeaŭ şiróie mi-a adus razele sóreluĭ al reînvieriĭ, ce încăldesce şi luminéză un popor ce în lanţurĭ şi în întunerec greŭ suspina. Aşa că pe drept cuvînt putem zice cu psalmistul: Tu Dómne aĭ frînt lanţurile mele, Ţie-ţĭ aduc jertfa laudeĭ."

Jertfa laudeĭ şi a gratitudineĭ am adus întrégа provinţă mitropolitană gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş acum cu prilejul iubileuluĭ ducentenar al s. Unirĭ. A premers cu serbările iubilare Blaşul, a continuat Lugoşul şi a sfîrşit Beiuşul. Mângâiere sufletéscă şi înălţare de inimĭ ni-aŭ produs serbările din Blaş şi Lugoş nu maĭ puţin şi ni-a mângâiat şi înălţat şi cele din Beiuş, despre a căror decurgere voiŭ să le raportez maĭ pe scurt:

Pregătirile.

Bărbaţiĭ puşĭ în fruntea institutelor culturalĭ din Beiuş abia cu 2 sĕptĕmânĭ înainte de asta aŭ luat hotărîrĭ, că iubileul s. Unirĭ să se serbeze aicĭ în ziua sfinţilor Archangelĭ Mihail şi Gavril fiind ziua acésta tot o dată şi ziua onomastică a Esc. Sale Domnuluĭ Episcop diecesan. După Blaş, Beiuşul este acel loc, unde razele strălucitóre ale s. Unirĭ în mod maĭ mănos şi-a revărsat darul şi binefacerile sale. Aicĭ începênd de la anul 1828 până în present sute şi miĭ de tinerĭ românĭ s'aŭ înarmat cu armele sciinţeĭ, cultureĭ şi civilisaţiuneĭ. Toţĭ aceĭ tinerĭ ajungênd în viaţa publică aŭ sciut, sciŭ şi vor sci cu ce sînt datorĭ sf. Unirĭ şi dacă nu vor să scie acésta, atuncĭ de sigur că vor cădé în păcatul uricios al ingratitudineĭ.

Luate o dată hotărîrile de pregătire atât tineriĭ studioşĭ de la gimnas, cât şi fetiţele de la Internatul Pavelean cu multă rîvnă aŭ învĕţat şi esercitat maĭ multe piese alese pentru şedinţa festivă aranjată în preserazileĭ D. Archangelĭ Mihail şi Gavril (20 Novembre).

Înainte de ce aşĭ raporta despre succesul concertuluĭ imposant am să notez şi despre onórea şi fericirea de care s'aŭ împărtăşit tineretul studios şi publicul iubilant beiuşan prin aceea, că aŭ luat parte la festivităţĭ următoriĭ dignitarĭ bisericescĭ:

---

era bine provĕdut cu de tóte ce numaĭ îţĭ puteaĭ închipui. Eŭ mĕ interesam tot aşa de puţin de Purcel, ca şi de cea dintâiŭ părechie de ciobote ce am rupt, şi nu mĭ-aşĭ fi schimbat postul cu acela al unuĭ Pair din Franţa, de carĭ se maĭ afla încă pe atuncĭ, vre o câţĭ va. Într'o diminéţă pe când tocmaĭ sfîrşisem eŭ dejunul, în cortul, care ne servia de prânditor, unul din ómeniĭ nostri năvăli în lăuntru, repede ca o săgeată, cu şcirea, că, Hadjou-iĭ ar fi ocupat şoseaua şi aŭ făcut prinsoner pe un oficer.

„Pe un oficer," strigă căpitanul nostru, „daţĭ repede semnalul de încălecare, în cincĭ minute escadronul trebue să fie pe caĭ!" Şi încingându-şĭ sabia întrebă pe soldat: „Este sigur un Oficer acela pe care l'aŭ prins afurisiţiĭ de arabĭ?"

„Să trăiţĭ căpitane, eŭ cred că e un oficer, el pórtă cel puţin o uniformă, dar póte să fie şi un oficial de tribunal."

„Un oficial de tribunal? La dracu, de ce nu aĭ spus'o acésta în dată de la început. Atuncĭ nu voiŭ risca viaţa ómenilor meĭ spre a mântui pielea acestuĭ scriitoraş. Descălecaţĭ ficiorĭ, noĭ nu vom călări!"

Ficioriĭ nostri descălecară ridînd. Eŭ încă am ris, de şi în mine încolţise din neplăcutul prepus, că în celea din urmă, tótă treaba póte să mĕ privéscă pe mine. Să fi fost óre Pur în vestmîntul sĕŭ oficios? Dar ce, dór nu-şĭ va risca omul acela viaţa pentru ca să mĕ aresteze pe mine?

Îngrijirea mea a fost dispărut cu totul în diminéţa următóre. Cătră sfîrşitul luĭ April, garnisóna părăsi Algirul spre a întreprinde o espediţie în contra Hadjouilor. Noĭ aveam ordin de a-ĭ lovi din tóte părţile şi ne concentrarăm la tîrguşorul Coleak. De acolo începênd totul se făcu în cea maĭ perfectă linisce şi ne succese a surprinde seminţia în castrul eĭ. Noĭ uciserăm vre-o cincĭ-zecĭ de ómenĭ şi luarăm ca pradă treĭ miĭ de berbecĭ, treĭ-zecĭ de cămile şi o mulţime de cătărĭ. O bătaie făimósă! Eŭ, care nu maĭ vĕdusem încă nicĭ când ast fel de lucrurĭ, mĕ uitam cu interes viŭ la acest împestriţat dir-mir, de după neaşteptatul nostru atac. De odată se apropie de mine unul din arabiĭ făcuţĭ prinsonerĭ şi plin de supunere îmĭ strînse mâna închinându-se de nenumĕrate orĭ. Era mic, gras, purta barbă plină şi stufósă, pe cap un turban soios, şi era îmbrăcat cu un burnus sdrĕmţuros. Eŭ primiĭ semnele luĭ de supunere cu o mândrie neşpusă. Abia maĭ târziŭ, îmĭ zise el într'o franţuzéscă fluentă: „Nu mĕ maĭ cunoscĭ domnule sublocotenent?"

„Nu, scie deavolul," rĕspunseĭ eŭ uimit, „şi totuşĭ . . . . ."

„Nu-ţĭ aducĭ DTa aminte, că m'aĭ cercetat în Algir? Rue des Lothopages, treapta primă."

„Purcel!" esclamaĭ eŭ ca şi lovit de trăsnet. Da, era purcel, purcelul meŭ cel ce sta aicĭ înaintea mea, în pitorescul sĕŭ costum! „DTa vreĭ să mĕ deţiĭ?" ziseĭ eŭ cu glasul tremurând de surprindere.

„Oh, Domnule sublocotenent, eŭ însumĭ am fost prins de mişeiĭ aceia."

„De cine?"

„De Hadjou-ĭ."

„Dar când? Unde?"

„Înainte cu dóuĕ lunĭ, fiind pe cale cătră dumneata!"

„Aşa dară totuşĭ DTa aĭ fost oficerul acela?"

„Nu te supĕra pe mine domnule sublocotenent, creditoriĭ DTale din Saumur mi-aŭ promis o mie de talerĭ pentru casul că mi-ar fi succes . . . . ."

„Să-mĭ rupĭ grumazul,vreĭ să zicĭ? Eŭ te iert, purcelule, dar de acum să nu maĭ facĭ prostiĭ!"

„Oh, domnule sublecotenent, chiar şi când aş voi n'aş maĭ puté întreprinde nimic în contra DTale. Blăstămaţiĭ aceia de arabĭ, mi-aŭ luat tóte hârtiile şi şi-aŭ aprins pipele cu ele."

„Ce, obligaţiunile mele?"

„Tóte aŭ fost arse! Chiar şi pe mine m'aŭ despoiat până la cămaşă şi mi-aŭ dat sdremţele acestea.

Sĕrmanul om îşĭ desfăcu burnusul, şi-l vĕduĭ în costumul protopărinteluĭ nostru Adam. Afară de acestea, Hadjou-iĭ l'aŭ

Ecsel. Sa D. *Episcop diecesan,* Ill. Sa D. Episcop *Dem. Radu,* Ill. Sa Dr. *Augustin Laurean,* Magnif. D. canonicĭ *Moise Neşiŭ şi Artemiŭ Sarkady.*

Şedinţa festivă.

Programul şedinţeĭ aranjate cu acest prilej de tinerimea studiósă a fost următorul:

1. a) „Imn Pontificiŭ“ de Haffer esec. de corul elevelor gimn.

b) „Imnul Archiereuluĭ“ esecutat de corul elevelor.

2. „Cuvînt de deschidere“ rostit de E. V. Moldvan cl. VIII. gimn.

3. „Rigoletto“ de Verdi pe violină cu acompaniare de pian, esec. de Elisa Nemeş de Alamor elevă în cl. I. civ.

4. a) „Cătră şcolarĭ“. poesie de I. Boiŭ. declam. de Teodor Bar, elev în clasa III. normală.

b) „Patria mea“. poesie de I. Macaveĭ declam. de Georgiŭ Kőváry elev în clasa IV. normală.

5. „În natură“. de Costescu. esec. de corul tinerimeĭ stud. gimn.

6. „Imn“. de S. P. Dessean. poesie declam. de Măriόra Ardelean elevă în clasa II. civilă.

7. Poutpori din „Somnambula“ de * * * esec. de orchestra tinerimeĭ stud. gimn.

8. „Salamon álma“, poesie de Reviczky Gy. declam. de Desideriu Filepp stud. cl. VIII gimn.

9. „Viorele“ de Spindler şi „Horă“ de Porumbescu. pian esec. de Valeria Ştefanică elevă în cl. III. civilă.

10. „Triumful Sionuluĭ“. de Abt. cor vocal esec. de eleve.

11. „Das Glasgemälde“ poesie de C. Schmidt declam. de Măriόra Balint elevă în clasa IV. civilă.

12. „Doină“. de Costescu esec. de corul tinerilor gimn.

13. „Odă la iubileul ducentenar al S. Unirĭ cu Roma“. de I. Agârbicean, decl. de I. Budó cl. VIII. gimn.

14. Concert „La rîul Babilonuluĭ“ de * * * cor mixt esec. de corul tinerimeĭ stud. gimn. şi al elevelor de la şcóla civilă.

15. „Cuvînt de închiere“. rostit de Măriόra Bónyi elevă în cl. IV. civilă.

16. „Multĭ anĭ“. de Musicescu cor mixt.

17. „Marşul Burilor“ esec. de orchestra tinerimeĭ studióse

(Va urma.)

---

maĭ şi tetovat. el avea sórele în spate, ér pe pântece o sentinţă din coran . . . . .

De atuncĭ aŭ trecut patru-zecĭ de anĭ, dar şi astăzĭ încă mĕ scutur în tot de-una de rîs. când mĕ gândesc la acestea. Pe vremea aceea. când bravii Hadjon-ĭ, mĕ mântuiră într'un chip aşa simplu de creditoriĭ meĭ. eram vesel de fericita întîmplare, şi nu mĕ gândeam la plătire de loc. Maĭ târziŭ înse. după ce moştenii de la unchiul meŭ, mĕ achitaĭ de datoriĭ. plătindu-le până într'un filer, cu camete cu tot. Pe sĕrmanul Purcel. încă l'am despăgubit din prisosinţă pentru neplăcuta sa aventură.

Astăzĭ am douĕ-zecĭ şi cincĭ de lupte în dĕreptul meŭ. sînt general de brigadă, decorat cu crucea legiuniĭ de onóre. Dar, să mĕ iee nu sciŭ cine, dacă nu sînt momente. în carĭ aş dori să maĭ fiŭ încă sublocotenentul acela desmerdat, pe care Purcel. îl persecuta cu obligaţiunile sale până în pustie . . . .

Enea Pop Bota.

Revistă bisericéscă.

Roma. „Germaniei“ din Berlin i-se raporteză din Roma: Ziua Consistoriuluĭ încă nu e statorită, dară va fi în jumătatea a dóua a luĭ Decembre. De altmintrea că în anul acesta se va ţiné un Consistoriŭ, nu sufere îndoélă, căcĭ pe ceĭ treĭ legaţĭ Cardinalĭ, carĭ vor sevârşi închiderea solemnă a porţilor sfinte de la cele treĭ basilice din cetate, are Sfinţia Sa, să-ĭ numéscă în un Consistoriŭ. În Consistoriul acesta a bună samă se vor crea şi Cardinalĭ noĭ. Deunăzĭ a grăit pressa din noŭ despre intenţia Papeĭ Leo XIII de a continua în anul ce vine sinodul ecumenic din 1870. Dacă maĭ multe foĭ declară intenţia acésta a sfîntuluĭ Părinte ca „de tot părăsită“ orĭ chiar şi ca „una, carea nicĭ o dată nu a esistat“, declararea acésta nu corĕspunde adevĕruluĭ faptic. Pe la începutul luĭ Iunie din anul acesta esistase intenţia acésta şi fuse şi discutată mult. Ce se va fi hotărît, vom afla dóră maĭ târziŭ.

Revistă politică.

Germania. Zilele trecute s'a deschis parlamentul german. În discursul de deschidere împĕratul Wilhelm face istoricul turburărilor din China şi spune, că nesuferind amânare lipsa ajutoriuluĭ, ce o aveaŭ Europeniĭ stabiliţĭ acolo, în contra atacurilor chineze. cărora eraŭ espuşĭ, nu s'a putut conchema parlamentul imperial. Împĕratul de altmintrea, fiind că în China a fost vorba de reputaţia numeluĭ german şi de bunăstarea supuşilor germanĭ, e sigur, că parlamentul va aproba mĕsurile ce s'aŭ luat cu privire la restabilirea păciĭ în China şi va vota guvernuluĭ creditul necesar pentru acoperirea speselor împreunate cu espediţiunea.

În prima şedinţă apoĭ, noul cancelar Bülow cerênd votarea creditului din partea parlamentuluĭ, împrăştie acusările, ce s'aŭ ridicat asupra Germanieĭ din causa turburărilor din China. Multĭ, zice el, turburările din China le-aŭ atribuit faptuluĭ, că Nemţiĭ aŭ ocupat oraşul Kian-Cian şi că ar umbla după dismembrarea Chineĭ. Acestea nu sînt adevĕrate, zice cancelarul. pentru că şi alte naţiunĭ aŭ maĭ ocupat şi totuşĭ pentru acésta nu sînt făcute responsabile. Causa turburărilor e de a se atribui fanatismuluĭ chinez. Puterile, spune maĭ de parte el, sînt de acord nu numaĭ întru sufocarea totală a rĕscóleĭ, ci şi la aceea, ca pe venitoriŭ rĕscóla boxerilor să fie imposibilă.

Sêrbia. Neînţelegerile dintre regele Sêrbieĭ Alesandru şi dintre Milan par că se apropie de sfârşit. De intermediator al păciĭ s'a pus consulul român din Roma Catargiŭ, care e în legătură familiară cu regele Alesandru. Ca să-ĭ împace Catargiŭ a mers la Belgrad. Acĭ s'a înţeles maĭ întâiŭ cu familia regală asupra punctelor de împăcare. După statorirea acestora regele a trimis pe adjutantul sĕŭ Petrovicĭ la ex-regele Milan ca să-ĭ notifice condiţiunile, pe lângă carĭ regele e învoit de a se împăca cu Milan. Condiţiunile acestea primite şi din partea luĭ Milan se cuprind în următórele 4 puncte. Înainte de tóte regele Alesandru e obligat să mijlocéscă de la scupcină pe sama ex-regeluĭ Milan un apanagiŭ de 500 000 frcĭ la an. în locul celuĭ de 300 000 frcs, ce l'a avut în trecut. Apanagiul acesta apoĭ trebue să fie recunoscut prin lege. Regele Alesandru în locul al doilea promite, că tatăluĭ sĕŭ Alesandru îĭ va da stima cuvenită şi în dată ce vor permite împrejurările îl va lăsa să se întórcă în Sêrbia. Maĭ de parte s'aŭ înţeles, ca Milan să nu maĭ fie obligat a petrece numaĭ pe teritoriul Austro-Ungarieĭ. ci să pótă merge şi la Paris, ba dacă scupcina va primi condiţiunile să se pótă aşeza şi în Italia. Ex-regele Milan din parte-ĭ permite familieĭ regescĭ, că dacă va voi să pótă petrece în castelul din Nis, care e proprietatea luĭ.

Transvaal. Pe cum s'ar vedé din scirile ziaristice Krüger cu ocasiunea sosiriĭ sale în Marsilia s'ar bucura de o primire internaţională grandiósă. Până acum 55 de primarĭ de aĭ oraşelor francese şi-aŭ anunţat sosirea lor, pe cum şi 1506 comitete de ale Burilor din Franţa, Belgiŭ, Holanda, Germania şi Rusia.

În Paris încă s'aŭ făcut pregătirĭ pentru primirea luĭ Krüger. Solemnităţile, ce vor avé loc atuncĭ nu vor fi cu caracter oficios, fiind ele puse la cale din partea catolicilor şi a monarchiştilor. Guvernul frances va lua o atitudine cu totul neutrală faţă de Krüger, ba putem zice maĭ mult duşmănósă, întru cât a dat ordin auctorităţilor poliţenescĭ din Marsilia ca să nu permită manifestărĭ sgomotóse în favorul luĭ Krüger.

Corespondinţe.

Serbările din Giurgeŭ

— corespundinţă particulară. —

Giurgeŭ 19 Nov. 1900.

Încă în Sinodul protopopesc de la 5 Aprile a. c. ţinut în Gyó-Szt.-Miklos, s'a decis ca Sinodul de tómnă să se ţină în una din parochiile maĭ de munte şi curate românescĭ, alegându-se parochia Bicazul; asemenea doceuţiĭ poporalĭ în adunarea de la 29 Maiŭ a. c. aŭ ales pentru proxima adunare a despărţămîntuluĭ tot acéstă parochie.

Din acéstă consideraţiune la iniţiativa M. On. Elie Câmpean vprotopop tractual, inteligiuţa română din cele 4 parochiĭ a comuneĭ politice Bicaz preoţĭ. învĕţătorĭ. oficialĭ administrativĭ. comercianţĭ şi economĭ, în urma întruniriĭ ţinute în parochia centrală: Valea Jidanuluĭ la 19 Octobre u. a. c. în unanimitate aŭ decis; ca cu ocasiunea hramuluĭ S. Dumitru al aceste biserice. să se ţină tot o dată şi serbările iubilare în onórea S. Unirĭ. Aŭ fost înălţătóre de inimĭ aceste

conveniri sērbătoreşti din 7 Novembre n. în Bicaz unde ţinêndu-se sinodul protopopesc şi adunarea docenţilor, sa început tot o dată şi preludiul serbărilor iubilare în parochia vecină din granița alor 2 Regate.

Cu tot timpul nefavorabil şi greutăţile aprópe de neînvins, preste munţi şi văĭ, pe căĭ impracticabile din depărtărĭ marĭ, aŭ alergat tinerĭ, bĕtrânĭ, dintre care nu a lipsit nicĭ nestorul preoţimeĭ, — în etate de 86 anĭ, venerabilul Michail Dobrean parochul Tulgheşuluĭ şi vprotopop onorar, martorul ocular al celor maĭ însemnate evenimente din istoria contimporană a acestuĭ popor, vrednic de o sórte maĭ bună, în fruntea căruia şi de presente luptă cu interes vrednic şi laudabil în un punct din cele maĭ expuse şi grele. Sinoduluĭ ĭ-a premers serviţiul divin. Cântările aŭ fost esecutate de corul docenţilor. — participând popor numeros. — După predica ţinută de către vprotopopul pontificante, acomodată şi edificătóre pentru toţĭ, s'a ţinut Sinodul protopopesc după un program bine stabilit, pertractându-se agende în interesul disciplineĭ şi administrăreĭ regulate pe cum şi în interesul moralităţeĭ, luminăreĭ şi bunăstăreĭ poporuluĭ, luându-se în considerare observările şi cele esperiate cu ocasiunea visitaţiuneĭ canonice. Asemenea succesă a fost şi adunarea docentală, deşi aŭ trebuit să aibă în vedere că staŭ sub sabia luĭ Damocle.

Trecênd peste partea neoficiósă care a urmat în aceea zi la ospitala masă a parochuluĭ local Simeon Cotta, a simpaticuluĭ şi tot de una la toţĭ gata spre serviciŭ cooperator Ioan Cotta, pe cum şi a docentelui Ioan Cândea, carĭ s'aŭ întrecut a-şĭ arăta iubirea către colegĭ, mĕ simţesc îndatorat a raporta despre succesul frumos al serbărilor din 8 Novembre n. la care aŭ participat întrégă poporaţiunea din cele 4 văĭ: Telecul, Valea-Jidanuluĭ, Bicazul şi Ivanăşul-Dămucul, — fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, în numĕr de câte-va miĭ, între carĭ numĕroşĭ şi din vecinul Regat. După serbările sublime din biserica parochială a Valeĭ-Jidanuluĭ, care de astă dată s'a arătat prea mică pentru a cuprinde un public aşa numĕros, pontificând M. On. v.-protopop tractual cu asistinţa preoţimeĭ presente, sevîrşindu-se tóte ceremoniile pretinse cu demnitatea şi solemnitatea posibilă conform prescriselor rituali grecescĭ şi frumóselor obiceĭnuirĭ străbune din acestĭ munţĭ. După prânzul comun la masa zelosuluĭ şi meritatuluĭ preot Pompeiŭ Butnariŭ, care a fost sufletul acesteĭ manifestaţiunĭ şi prin jertfele aduse, a contribuit maĭ mult ca orĭ şi care, la reuşita bună, — s'a început partea a dóua a serbăriĭ.

Pe când mulţimea de popor afara sub ceriul liber, însufleţită prin vorbirea acomodată, a M. On. v.-protopop, şi-a început petrecerea sa poporală, pe atuncĭ inteligința numĕrósă, înaite de începerea şedinţeĭ festive — literare în şcóla confesională, la 6 óre d. a. a decis, să se espedeze 2 adrese de omagiŭ alipire şi recunoscinţă, una subscrisă de către ceĭ maĭ însemnaţĭ factorĭ şi conducĕtorĭ din acest ţinut, la care s'aŭ asociat şi câţĭ-va de peste graniţă, s'a spedat Reverendissimuluĭ canonic capitular Dr. Vasile Hossu şi prin acésta, Înalt Preasfiţituluĭ Mitropolit. Ér a dóua subscrisă de un comitet s'a spedat redacţieĭ de la „Unirea." Étă aéstă telegramă: *„Din incidentul sinoduluĭ protopopesc de tómnă şi a adunăriĭ reuniuneĭ docentalĭ, a conveniriĭ nóstre la hramul sf. Dumitru, pe cum şi a iubileuluĭ sfinteĭ Unirĭ, vĕ asigurăm de devotamentul şi aderinţa nóstră. Câmpean, Donescu, Trimbiţaş, Precup."*

Din maĭ multe consideraţiunĭ dintre cele 13 puncte ale programuluĭ, s'aŭ putut esecuta numaĭ 9 maĭ însemnate: 1. „Românaşul" cântat în cor. 2. „Cuvintare ocasională istorico-literară" de E. Câmpean. 3. „Suspină" cântată în cor. 4. „Declamărĭ şi dialogurĭ" acomodate de către şcolariĭ din Dămuc şi Telec. 5 „Românie" cântată în cor. 6. „Comóra" de A. Pan, decl. de V. Trimbiţaş docente. 7. „Călugărul" cântat pe violină şi vóce de către I. Hurubean docente acompaniat de E. Comanescu docente. 8. „Rugăciunea" de V. Alesandri, declamată de către S. Focşa Ţepeş docente. 9. „Cuvînt de închiere" de către Pompeiŭ Butnariŭ preot.

E de prisos a aminti, cumcă publicul întreg a rĕmas de plin mulţămit cu acésta producţie literară, cu un scop atât de frumos şi material atât de folositor, adecă: procurarea de recvisite pentru şcolariĭ miserĭ de la cele 4 şcolĭ din parochiile Bicazuluĭ. A urmat dansul, care a ţinut până în zorĭ, depărtându-se toţĭ de plin mulţămiţĭ. În frunte cu binemeritatul notar Ioan Urzicean, primul oficial administrativ român din acest comitat, care şi cu acéstă ocasiune, a documentat, că ştie apreţia folósele s. Unirĭ şi aşa a şi sprijinit acésta culturală manifestaţiune a connaţionalilor sĕĭ, care a încăldit inimile şi a confraţilor de din colo de hotar, carĭ s'aŭ convins cu acésta ocasiune despre misiunea sublimă a s. Unirĭ la poporul român. Asemenea merită recunoscinţă şi spectatul d. Alesandru Precup directorul institutuluĭ de credit din acea comună, care ca fost docente gr. cat. a documentat interesul cuvenit şi a prestat tot ajutoriul recerut.

Finesc acéstă corespondinţă cu cuvintele citate de raportorul Câmpean la deschiderea şedinţeĭ festive şi rostite de fericitul Domn Vajda, cu ocasia instalăriĭ primilor canonicĭ bobianĭ: „a căutat maĭ târziŭ bunul Dumnezeŭ la mişelul stat al cleruluĭ şi a neamuluĭ care era cu fórte greŭ întunerec al nesciinţeĭ acoperit cu milă înainte şi la începutul veaculuĭ trecut aŭ slobozit razele milostivireĭ sale, adecă aŭ deşteptat bărbaţĭ spre întórcerea noroduluĭ spre maĭ bine" — ceea ce s'a împlinit cu deosebire la Românii din acestĭ munţĭ.

Sentinela.

NOUTĂŢĬ.

Sciri personale. Escel. Sa În. P. Sfinţ. Dn Mitropolit *Dr Victor Mihályi de Apşa* a sosit Joi diminéţa, cu trenul accelerat de la Pesta, unde a fost primit de Maiestatea Sa în audienţă particulară.

Din Archidiecesă On. *Pompeiŭ Butnariŭ*, admin. paroch. în Valea-Jidanuluĭ, districtul protopopesc al Giurgeuluĭ, a fost numit paroch.

Întru amintirea decedateĭ împĕrătesei-regine Elisabeta eleviĭ institutelor nóstre de învĕţămînt aŭ luat parte Lunĭ dim. la liturgia celebrată în biserica catedrală de profesoriĭ de la gimnas. La 8 óre prof. Dr. Ioan Raţiŭ, a ţinut tinerimeĭ adunate în sala de gimnastică o frumósă cuvîntare despre împer.-regină Elisabeta.

Ziua SSlor Mihail şi Gavril, onomastică a Escelenţieĭ Sale bunuluĭ episcop de Orade, *Mihail Pavel* a fost zi de mare sĕrbătóre pentru fraţiĭ din diecesa orădană şi maĭ ales pentru ceĭ din Beiuş. Serbarea zileĭ onomastice a bunuluĭ părinte episcop a fost împreunată încă cu serbările iubilare în onórea *sfinteĭ Unirĭ*. După cum ni-s'a telegrafat încă Mercurĭ serbările aŭ reuşit splendid. Vom raporta detailat despre decursul acestor frumóse serbărĭ. Notăm aicĭ că din Blaş s'a trimis Mercurĭ la adresa bunuluĭ archiereŭ o telegramă de felicitare şi de salutare serbărilor acoperită cu multe şi distinse iscăliturĭ. — Ne asociem şi noĭ la urările de bine ce toţĭ credincioşiĭ bisericeĭ nóstre şi toţĭ binesimţitoriĭ românĭ fac pentru sănătatea şi îndelunga viaţă a Episcopuluĭ de Oradea-Mare Escelenţia Sa *Mihail Pavel.*

Sfinţirea bisericiĭ din Gârbova se face mâne, Duminecă. Esc. Sa Mitropolitul *Dr. Victor Mihályi* a plecat la Gârbova cu trăsura azĭ Sâmbătă, însoţit de dl canonic *Dr. Aug. Bunea*. Încă ierĭ a plecat o parte din suita Esc. Sale, între carĭ: Dnul canonic *Dr. Vas. Hossu*, secr. mitr. *Dr. I. Marcu*, profesoriĭ de cant *Nic. Ionaş* şi *Aron Papiŭ*, redactorul nostru *A. C. Domşa, I. B. Micu*, şi maĭ mulţĭ clericĭ.

Sfinţire de biserică. Duminecă va fi sfinţirea bisericeĭ din Gyó-Szt.-Miklos, tractul Giurgeuluĭ. Delegat e harnicul viceprotopop Elie Câmpean.

Revs. D Dr Aug. Bunea, a presentat valorosul sĕŭ op despre *„Inocenţiŭ Micu Klein"*, *Academieĭ Române* pentru premiul *Eliade-Rădulescu*, de 5000 de leĭ. Cetitoriĭ nostri ştiŭ că întreaga presă română a apreciat favorabil, şi cu drept cuvînt, opul valoros al distinsuluĭ nostru canonic mitropolitan.

Hymen. *Emil Andreşan*, cleric abs. şi *Anastasia Huza* anunţă cununia lor, ce se va celebra Duminecă în 25 Novembre st. n. 1900 la órele 2 d. a. în biserica gr. cat. din Băla.

Scolastic. Adunarea generală a despărţ. Aĭud a Reun. învĕţătorilor archid. se va ţine Duminecă la 25 Nov. în *Gârbova*, — ér a despărţ. Pogăcéna la 11 Dec. n în *Băla*.

Modest, nu-ĭ vorbă! În sesiunea sa generală din 1901 *Academia română* va ave se decérnă şi marele premiŭ „Năsturel-Herescu" de 12000 leĭ destinat uneĭ cărţĭ în limba română, cu cuprins de *„orĭ ce natură"* care se va judeca maĭ vrednică printre cele publicate de la 1 Ian. 1897—31 Oct. 1900. La acest premiŭ aflăm că s'a presentat şi broşurica preotuluĭ Bontilă, intitulată: „Reflexiunĭ la operile dluĭ membru academic M. Faye din Paris, dluĭ Laparent, profesor la universit tea catolică . . . etc" Abstrăgênd de la cuprinsul broşureĭ, ea nu are atâtea paginĭ câte *miĭ de leĭ* are premiul „Năsturel-Herescu". Modestul autor al broşureĭ va fi gândit că n'are a face volumul, ci cuprinsul, care póte fi „de orĭ ce natură" . . . Cine cunósce broşura înse nu îşĭ va pute reţine rîsul aflând despre acest fapt.

Necrolog. † *Simeon Oros* advocat în în Şimleŭ, membru ordinar al Asociaţiuniĭ şi membru comitatens, a repausat după un morb greŭ şi îndelungat la 15 Nov. n. în anul 59. al vieţiĭ şi al 28. a căsătorieĭ sale.

În vecĭ amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Conceptul și sfera infalibilitățiĭ Pontificeluĭ Roman.

Este una dintre *caracteristicele* cele maĭ proprie ale contrarilor sfinteĭ nóstre Religiunĭ, că, de câte orĭ e vorbă despre vre-o așa învĕțătură a Bisericiĭ catolice, carea dînșiĭ saŭ nu vreŭ să o pricépă, saŭ, din divergința *principiilor fundamentalĭ,* nu sînt în stare a o pricepe: *ce nu înțeleg, defaĭmă.* „Quod ignorant, blasphemant.“

Așa sîntem și cu „infalibilitatea“ Pontificeluĭ Roman. — „Quod ignorant, blasphemant.“

Când anume e vorbă despre acest „articlu dogmatic“ al credințeĭ catolice, ceĭ maĭ mulțĭ dintre contrariĭ nostri: încă niciĭ aceea nu o sciŭ, că despre ce e propriaminte vorbă atuncĭ, când aude pomenindu-se „infalibilitatea“ Pontificeluĭ Roman; și totușĭ, eĭ se simt îndreptățițĭ a discredita prin cele maĭ temerare invective și conjecturĭ, credința în aceea Biserică, carea este „Stêlp și întărire adevĕruluĭ“ (I. Tim. III. 15).

Nicĭ nu-mĭ e scopul a le demustra *acestor* preocupațĭ, vrednicĭ de compătimire, adevĕrul acesteĭ „dogme“ a Bisericiĭ, pentru că, spre a să pute convinge uniĭ ca și *acestia,* despre acest adevĕr, ar fi necesar a să aduce respectiviĭ maĭ înainte de tóte la acele *principiĭ,* al căror *corolariŭ* formézâ acela; pe când, sub anumite respecte, și despre *acestia* se póte zice, că: „Dacă pe Moĭsi, și pe proorocĭ nu ascultă, măcar de s'ar și scula cineva din morțĭ, nu vor crede“ (Luc. XVI. 31), și pentru că: „În sufletul cel viclén nu va întra înțelepciunea“ (Sap. I. 4), și în urmă, pentru că sînt unele lucrurĭ, despre carĭ și însușĭ Domnul Christos zice: „Că aĭ ascuns aceste de ceĭ înțelepțĭ, și înțelegĕtorĭ, și le-aĭ descoperit pruncilor“ (Math. XI. 25).

Éră creștiniĭ ceĭ adevĕrațĭ, ca lăptațĭ, nutrițĭ, încăldițĭ și crescuțĭ la sinul Sfinteĭ Maiceĭ Biserice, și față de acéstă „dogmă“ sînt așa dispușĭ, ca și învĕțăceiĭ luĭ Pythagora, carĭ pe cum scrie Origene (L. I. contra Celsum, n. 7) aŭ fost cu atâta reverință și încredere către învĕțătorul lor, în cât, și dacă din întîmplare n'ar fi cuprins perfect ceva dintre cele propuse printr'însul, totușĭ le-aŭ primit tóte de banĭ bunĭ de la dînsul, din acel singur motiv, că „El a spus-o“ („Ipse dixit.“) — Din aceea încredere necondiționată anume, ce-ĭ păstrézâ și-ĭ prestézâ Bisericiĭ fiiĭ sĕĭ ceĭ credincioșĭ, încă și „a priori“ țin dînșiĭ de un ce paradox și absurd aci, ca Biserica, să le póte propune lor, ca „Articlu de credință“, așa ceva, ce *sciința omenéscă* ar fi în stare să o combată și să o restórne.

Și întru adevĕr, „infalibilitatea“ Pontificeluĭ Roman, mințiĭ ilustrate cu lumina „credințeĭ“, i-se înfăcișézâ, că un adevĕr „dogmatic“ atât de limpede, în cât, spre a-ĭ pĕtrunde *adevĕrul:* credinciosuluĭ *nefățărit,* îĭ este destul, a-ĭ cunósce și numaĭ *conceptul.*

Altcum, când Biserica învĕță, că Pontificele Roman, ca Vicar al luĭ Christos pe pămînt „în afacerĭ de credință și de morală este *infalibil*“; prin aceea, că „infalibilitatea“ acésta o restringe *numaĭ* la afacerile „credințeĭ“ și ale „moraleĭ“: esprimă apriat, că *obiectul* acesteĭ „infalibilitățĭ“, nu póte fi de cât numaĭ „depositul revelațiuniĭ“, adecă acea „revelațiune dumnezeéscă“, al căreĭ custode fidel, interprete autentic și „depositariŭ esclusiv“, altcum încă, este aceea Sfînta Biserică asistată de Spiritul Sfînt, despre care un s. Augustin a zis, că: „Ego vero Evangelio non crederem, nisi me catholicae Ecclesiae commoveret authoritas“, saŭ pe românesce: „Eŭ nu ïa-șĭ da credĕmînt nicĭ chiar Evangelieĭ, dacă nu mĕ ar întări într'aceea auctoritatea Bisericiĭ catolice“ (Lib. contra epist. Manichaei cap. II. Opp. edit. 1616. T. VI. pag. 42), care singură este chemată *a preserva și scuti de corupțiune* și textul sfintelor Scripturĭ. — Și așa, dacă „dogmeĭ *infalibilitățiĭ*“ am vrea să-ĭ dăm espresiunĭ într'un limbagiŭ, cât s'ar pute de *poporal,* ar fi destul să enunțăm simplaminte, că: De câte orĭ Pontificele Roman *osândesce* vre-o învĕțătură, *ca contrară revelațiuniĭ,* orĭ învĕțăturiĭ luĭ Christos, aceea nesmintit, necontestabil trebue să fie „contrară revelațiuniĭ“ și respective învĕțăturiĭ luĭ Christos; éră de câte orĭ *dechiară,* că acésta, orĭ aceea învĕțătură, este învĕțătura luĭ Christos, cuprinsă *în depositul revelațiuniĭ:* aceea-șĭ nesmintit, necontestabil, este învĕțătura *genuină* a luĭ Christos, cuprinsă în depositul revelațiuniĭ, adecă saŭ în *s. Scriptură,* saŭ în *Tradițiune.*

Dar într'acésta numaĭ acela s'ar pute sminti, care n'are *nicĭ o convingere religiósă;* pentru că acela, al căruĭ nedumerirĭ orĭ dubietățĭ, în cele de ale „credințeĭ“ și de ale „moraleĭ“, n'ar fi în stare să le resfire nicĭ chiar *sancțiunea* orĭ *verdictul* „auctoritățiĭ bisericescĭ *supreme*“: ar ave așa concept și despre „Biserică“, despre acésta miréså a luĭ Christos, — care și-a agonisit șie-șĭ cu scump sângele sĕŭ „Ca să pună înainte pe ea, luĭ — și mărită Biserică, care nu are intinăciune, *nicĭ sbêrcire, saŭ alt ceva de acest fel,* ci ca să fie sfîntă și fără prihană“ (Efes. V. 27), — ca și cum *adevĕrul* nu s'ar pute găsi sigur, și fără tótă îndoiéla, nicĭ chiar în sinul aceleia. Dar cel ce nu privesce Biserica, ca pe *depositara* revelațiuniĭ și respective a învĕțăturiĭ luĭ Christos: acela, orĭ ce se albă, — numaĭ convingere religiósă catolică nu va ave.

Acest „concept“ al „infalibilitățiĭ“ ni-l dă și constituțiunea dogmatică „Pastor alternus“ a Conciliuluĭ Ecumenic Vatican, în care (c. IV.) cetim, că: „Romani autem Pontifices, prout temporum et rerum conditio suadebat, nunc convocatis Oecumenicis Conciliis, aut explorata Ecclesiae per orbem dispersae sententia, nunc per Synodos particulares, nunc aliis, quae divina suppeditabat providentia, adhibitis auxiliis, *ea tenenda definiverunt quae Sacris Scripturis et apostolicis traditionibus consentanea Deo adjutore cognoverunt*“ (Românesce: „Pontificiĭ Romanĭ, amĕsurat timpurilor și împrejurărilor, când conchemând Conciliĭ ecumenice, orĭ esplorând simțul Bisericiĭ lățite peste suprafața pămîntuluĭ, când prin Sinóde particulare, când prin alte mijlóce ce le-a subministrat provedința dumnezeéscă, *acele le-a decretat de ținut, carĭ cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ le-a aflat de conform Sfintelor Scripturĭ și tradițiunilor apostolice.*“) — Tot acel „concept“ îl confirmă, din aceea-șĭ constituțiune dogmatică, și următórele: „Neque enim Petri successoribus Spiritus s. promissus est, ut eo revelante novam doctrinam patefacerent, *sed ut eo assistente traditam per Apostolos revelationem, seu fidei depositum sancte custodirent et fideliter exponerent*“ (Românesce: „Nu pentru aceea li-s'a promis următorilor luĭ Petru Spiritul Sfînt, ca prin revelațiunea aceluia să descopere vre-o învĕțătură nóuă, *ci, ca prin asistința aceluia, să păzéscă cu sfințenie și să espună fidel revelațiunea moștenită de la Apostolĭ, adecă depositul credințeĭ.*“) — Când dară Pontificiĭ Romanĭ, punĕndu-șĭ în cumpenă auctoritatea infalibilă, își îndeplinesc sacra lor misiune apostolică de *învĕțătorĭ:* nu făuresc eĭ *dogme nóuĕ,* pentru ca nu să fac eĭ părtașiĭ uneĭ „revelațiunĭ nóuĕ“, ci păzesc numaĭ „depositul credințeĭ“, ca o moștenire sacră, care „cu asistința Spirituluĭ Sfînt“ *preservătóre de orĭ ce erórе,* o interpretézâ corect.

Înse, dacă stă acésta: să cadă óre a fară de sfera „infalibilitățiĭ pontificie“ tóte instituțiunile omenescĭ, peste tot lucrurile lumescĭ, și în particular legislațiunea civilă și politică?

Nu sufere îndoiélă, că în cât pentru însă-șĭ „starea faptică“ a lucrărilor omenescĭ și a evenimentelor lumescĭ, ca și carĭ nu formézâ obiectul „depositul revelațiuniĭ“, prin informațiunĭ sinistre, ca sedus, póte să ajungă la convingere greșită, și Pontificele; și așa însă-șĭ „starea faptică“ a evenimentelor lumescĭ, ca atarĭ, nicĭ nu póte forma obiectul „infalibilitățiĭ“ despre care vorbim. — Dar nicĭ aceea nu sufere îndoiélă, că orĭ ce faptă omenéscă, orĭ ce lege civilă, și orĭ ce direcțiune politică, să póte esamina și din punctul de vedere *dogmatico-moral,* în cât însă-șĭ „fapta“ se póte confronta cu principiile *dogmatico-moralĭ,* și așa se póte statori și *conformitatea* aceleia cu acele principiĭ, orĭ *diformitatea* aceleia de la principiile dogmatico-moralĭ — Dacă dară este cineva în lume, carele să se póte simți îndreptățit a rosti o „ast fel“ de judecată: nu sufere îndoiélă, că „stante veritate facti“, între toțĭ, maĭ îndreptățit va fi, a o face acésta Pontificele Roman, ca auctoritatea „dogmatico-morală“ supremă și *infalibilă.* — Prin urmare, dacă Pontificele Roman cu auctoritatea sa supremă ar osândi saŭ vre-o societate secretă, saŭ vre-o lege civilă, saŭ vre-o direcțiune politică, ca contrare învĕțăturilor „dogmatico-moralĭ“ ale „deposituluĭ revelațiuniĭ“: tot acele, din subordinațiunea datorită auctoritățiĭ *infalibile* a Pontificeluĭ în tóte cele ce se țin de „credință“ și de „morală“, am fi datorĭ a le osândi și noĭ; éră instituțiunile, dispusețiunile, legile, statutele ș. c. l. întărite cu sancțiunea aceleia-șĭ auctoritățĭ supreme, ca conforme principiilor „dogmatico-moralĭ“ ale „depositului revelațiuniĭ“: și noĭ am fi datorĭ a le venera, ca fără nicĭ o îndoiélă și într'adevĕr conforme acelora-șĭ principiĭ.

Nu este dară acel product al „arbitriuluĭ libĕr“, nu este aceea faptă omenéscă provenitóre „din deliberațiune liberă“, și ast fel capace de „imputabilitate morală“, și prin urmare din punct de vedere dogmatico-moral cualificabilă orĭ de „bună“, orĭ de „rea“, carea „stante veritate facti“, presupunĕnd adecă, că lucrul s'a întîmplat așa, orĭ așa, și nu altmintrelea, Pontificele Roman să nu le póte judeca *infalibil,* orĭ de *conforme,* orĭ de *diforme* principiilor dogmatico-moralĭ ale depositului revelațiuniĭ.

Fără de acésta nicĭ „dogma“ *infalibilitățiĭ* n'ar ave nicĭ o însĕmnătate *practică;* pentru că dacă în Biserica luĭ Christos n'ar fi un așa „for“, care să controleze *auctoritativ* modul validităriĭ principiilor religioso-moralĭ ale Bisericiĭ: ar fi pace și de viéța religioso-morală, care își află espresiunea chiar în *aplicarea practică corectă* a principiilor *religioso-moralĭ.*

Din acest punct de vedere a mânecat și Conciliul ecumenic Vatican, când în constituțiunea sa dogmatică citată, necesitatea imperativă a „definițiuniĭ dogmatice“ referitóre la infalibilitatea din cestiune o motivézâ așa: „At vero, cum hac ipsa aetate, qua salutifera apostolici muneris **efficacia** vel maxime requiritur, non pauci inveniantur, qui illius *auctoritati* obtrectant: necessarium omnino esse censemus, praerogativam quam Unigenitus Dei Filius cum summo pastorali officio conjungere dignatus est, solemniter assere“ (Românesce: „Dar fiind că chiar și în acest veac, când este atât de necesară **eficacia** salutiferă a chemăriĭ apostolice, nu puținĭ să află și de aceia, carĭ îĭ defaĭmă *auctoritatea:* aflăm de totuluĭ necesariŭ, a afirma solemn aceea prerogativă, carea Unulnăscut Fiŭ a luĭ Dumnezeŭ s'a îndurat a o împreuna cu oficiul pastoral suprem.“)

Se póte dară aduce în rătăcire Pontificele Roman față de scopurile anumite ale cutăriĭ societățĭ. Dar „stante veritate facti“, presupunĕnd adecă, că societatea aceea într'adevĕr are acel scop, ce i-se atribuesce, și nu altul: Pontificele Roman, din punct de vedere „dogmatico-moral“, o póte saŭ aproba, saŭ reproba aceea, ca *infalibil* saŭ conformă, saŭ contrară învĕțăturiĭ luĭ Christos. — Asișderea, Pontificele Roman, prin informațiunĭ sinistre, să póte aduce în rĕtăcire față de mĕsurile ce le-ar fi luat în ceva lucru vre-o legislațiune, saŭ altă óre

care jurisdicţiune fie luméscă, fie chiar şi bisericéscă. Dar „stante veritate facti“, presupunênd adecă, că mĕsurile acelea, fie prin vre-o jurisdicţiune luméscă orĭ bisericéscă s'aŭ luat aievea aşa pe cum i-s'aŭ adus la cunoscinţă şi nu altmintrelea: Pontificele Roman, din punct de vedere „dogmatico-moral“, póte pronunţa mĕsurile acelea, ca saŭ *infalibil* conforme, saŭ *infalibil* contrare „depositulu revelaţiuniĭ“. — În urmă ca să se omită altele, Pontificele Roman, prin informaţiuni sinistre, se póte aduce în rătăcire şi cu privire la esistinţa cutăruĭ curent politic. Dar „stante veritate facti“, presupunênd adecă, că acel curent politic aievea esiste: Pontificele Roman, din punct de vedere dogmatico-moral, întru validitarea auctorităţiĭ sale *infalibile*, în tótă lumea va fi cel maĭ competent, a se pronuncia *auctoritativ* asupra aceluĭ curent, prin aprobarea orĭ timbrarea aceluia-şĭ, pe cum *asistat de Spiritul Sfînt*, îl va judeca saŭ de conform saŭ de diform învĕţătuiriĭ luĭ Christos, al căreĭ custode şi depositariŭ fidel este s. Maĭcă Biserica.

Fiind că înse, sentinţele orĭ verdicturile Pontificeluĭ Roman, fie chiar şi în afacerĭ de ale „credinţeĭ“ şi ale „moraleĭ“, numaĭ atuncĭ se socotesc de *infalibile*, când Pontificele „ex Cathedra loquitur“ („vorbesce din Catedra“): întru întregirea acestor discusiunĭ ar fi de a se staveri şi aceea, că óre, când şi vorbesce dară Pontificele „ex Cathedra?“

Însuşĭ cuvîntul „Cathedra“ ce e drept, simbolisézá destul de chiar *„auctoritatea doctrinală“*; şi ast fel, pe cum „opiniunea de specialitate“ seriósă a orĭ căruĭ „specialist“ consultat prin noĭ, ca a uneĭ „auctorităţĭ“ recunoscute, are înaintea nóstră un „pond“ şi „nimb“ deosebit, şi aşa ne şi gerăm faţă de dînsul, ca şi învĕţăceiĭ luĭ Pythagora faţă de învĕţătorul lor, pentru că „opiniunea luĭ de specialitate“, orĭ de câte orĭ este în stare să ne liniştéscă şi numaĭ din acel singur motiv, pentru că „Ipse dixit“: aşa şi „auctorităţiĭ doctrinale“ recunoscute, i-se deferesce stima şi omagiul cuvenit pe totindenea în lume. Aŭ doră chiar „auctoritatea doctrinală“ a Pontificeluĭ Roman ar avé să formeze esceptiune de la acéstă regulă generală? . . . Apoĭ, *auctoritatea doctrinală* a Pontificeluĭ Roman este cu atât maĭ imponĕtóră şi respectabilă, cu cât e maĭ sublim „obiectul“ faţă de carele se validitéză aceea şi cu cât e maĭ vast „cercul de jurisdicţiune“ la carele se estinde. — În persóna luĭ s. Petru — al căruĭ următor este — Pontificeluĭ Roman i-a promis Christos că îl va constitui de *fundament al Bisericiĭ sale*, şi că i-va da *cheile împĕrăţieĭ ceriurilor*, când a zis: „Tu eştĭ Petru, şi *pe acéstă pétră voiŭ zidi biserica mea* şi porţile iaduluĭ nu o vor birui pe ea. *Şi voiŭ da ţie cheile împĕrăţieĭ ceriurilor*, şi orĭ ce veĭ lega pe pămînt va fi legat şi în ceriŭ“ (Mth. 18—19) Şi ce i-a *promis*, i-a şi *conferit* apoĭ, când constituindu-l de *pastoriŭ* universal al turmeĭ sale mistice, i-a zis: „Pasce mieluşeiĭ meĭ . . . Pasce oile mele“ (Ioan XI. 15—16). Apoĭ în persóna luĭ s. Petru şi la Pontificiĭ Romanĭ se referesc acele cuvinte ale Domnuluĭ: „Ér eŭ me am rugat pentru tine, *să nu scadă credinţa ta: şi tu óre când întorcêndu-te, întăresce pe fraţiĭ tĕĭ*“ (Luc. XXII. 32). Privilegiŭ acesta, de carele se bucură Pontificele Roman, *ca Vicariŭ al Aceluia*, despre carele stă scris: „Cere de la mine; şi voiŭ da ţie neamurile moştenirea ta, şi biruinţa ta marginile pămîntuluĭ“ (Ps. II. 6); „Şi va domni de la mare până la mare, şi de la rîurĭ până la marginile lumiĭ . . . Şi se vor închina luĭ tóte împĕrăţiile pămîntuluĭ, şi tóte neamurile vor slugi luĭ“ (Ps. LXXI 8—11).

Dar că totuşĭ când vorbesce Pontificele „ex Cathedra“, ni-o spune Constituţiunea dogmatică de maĭ sus, după cele citate deja, adaugênd nemijlocit, că *atuncĭ*: „cum omnium christianorum Pastoris ac Doctoris munere fungitur“, când adecă Pontificele Roman „funghéză ca Pastoriŭ şi Doctor al tuturor creştinilor“. Dar fiind că Pontificele funghéză ca Pastoriŭ şi Doctor al tuturor creştinilor, de câte orĭ ca Cap vĕdut al Bisericiĭ universale, ridicându-şĭ graiul sĕŭ apostolic, saŭ îndréptă vre-o „Enciclică“ cătră lumea întrégă, saŭ prin „Constituţiunile“ sale apostolice îndreptéză vre o direcţiune *de urmat*, saŭ în „Alocuţiunile“ sale solemne timbréză orĭ osândesce câte ceva, saŭ în casurĭ concrete ocurente, cu auctoritatea sa apostolică compunênd diferinţele de părerĭ, pune capĕt disputelor ce s'ar fi ivit ş. c. l.: e lucru evident, că în tóte acestea, şi în miĭ şi miĭ de casurĭ analóge, din privinţa *credinţeĭ* şi a *moraleĭ* creştinescĭ, se validitéză tot de una prerogativa *infalibilităţiĭ* Pontificeluĭ Roman.

Ceea ce nicĭ că s'ar puté închipui alt cum. Pentru că *auctorităţiĭ bisericescĭ supreme*, chiar pentru că e *supremă*, — şi de la care prin urmare nu se póte apela ca la for superior, nicĭ măcar la Conciliul ecumenic, carele încă în auctoritatea Pontificeluĭ, carele *îl întăresce*, 'şĭ are razemul auctorităţiĭ sale, — sînt datorĭ a i-se supune nu numaĭ toţĭ credincioşiĭ, dar tot odată şi toţĭ Episcopiĭ, necondiţionat. Şi fiind că la „eres“ şi la „pĕcat“, în consciinţă nime nu póte fi obligat: e evident, că Pontificele Roman, *în interesul espus*, vorbind din Catedră, trebue să fie infalibil, cu atât maĭ vîrtos, pentru că alt cum rugăciunea luĭ Christos ca „să nu-ĭ scadă credinţa“ (Luc. XXII. 32) nu numaĭ că n'ar fi *eficace*, ci în loc să „întăréscă pe fraţiĭ sĕĭ“ (Loc. cit.), cu auctoritatea sa supremă *ar chiar trage după sine în retăcire întrégă Biserica*, încetând de a maĭ fi Biserică: „Stélp şi întărire adevĕruluĭ“ (I. Tim. III. 15); ceea ce ar fi contrariŭ promisiunilor luĭ Christos, carele a promis *indefectibilitate* Bisericiĭ, nu numaĭ din privinţa perdurăriĭ aceleia cu aceea-şĭ constituţiune şi organism, ci şi din privinţa învĕţăturilor sale, până la sfârşitul veacurilor; scris fiind că: „Ceriul şi pămîntul vor trece: éră cuvintele mele nu vor trece“ (Mth. XXIV. 35).

Din ce apoĭ urméză, că decisiunile „ex Cathedra“ ale Pontificilor Romanĭ, ca espressive ale *depositului revelaţiuniĭ*, carele se reoglindéză într'acelea, neputênd forma obiect de „revisiune“, pentru aceea sînt „irreformabile“, pentru că adevĕrul *decretat* o dată de *cuprins* în depositul revelaţiuniĭ, nu se póte *decreta* éră-şĭ de *necuprins* acolo. Nestatornicia în principiĭ fiind caracteristica sectelor heterodoxe, carĭ se lasă a fi purtate „de tot vîntul învĕţăturiĭ“ (Eph. IV. 14). Pentru aceea şi Apostolul îĭ reflectéză pe învĕţăcelul sĕŭ Timoteiŭ, scriindu-ĭ: „Lucrul cel încredinţat ţie păzesce-l, depărtându-te de glasurile deşerte cele spurcate, şi de vorbele cele protivnice ale sciinţeĭ ceĭ cu nume mincinos. Cu carea uniĭ lăudându-se în credinţă aŭ rĕtăcit“ (I. Tim. VI 20—21). Éră într'alt loc scrie Apostolul: „Ci măcar şi noĭ saŭ ânger din ceriŭ de va propovĕdui vóuĕ a fară de ce am propovĕduit vóuĕ: să fie anathemă“ (Galat. I 8).

Adecă: **„Petrus per Leonem locutus est!“** Aşa aŭ esclamat Părinţiĭ Conciliuluĭ ecumenic de la Calcedonia (Act. II. apud Labbaeum Collect. Conc. T. IV. col. 1235). — Éră s. Ambrosiŭ zice: **„Ubi Petrus, ibi Ecclesia!“** (în Ps. 40. n. 30. Opp. T. I. P. I. col. 1134).

Dr. Augustin Lauran.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

X.

(Continuare.)

Astfel se schimbă pe încetul spiritul luĭ Augustin. Cu surprindere a esperiat din zi în zi tot maĭ mult, ca biserica catolică nu-ĭ cum o credu-se el. Anumite locurĭ ale steĭ Scripturĭ, carĭ până aci i-se păreaŭ absurde, acum îĭ apăreaŭ chiar la înţeles, chiar frumóse şi sublime. Anumite dogme, de carĭ el rîdea saŭ se revolta, Biserica nu le-a învĕţat, ci din contră ea învĕţa cu totuluĭ alt ceva. Multe din obiecţiunile luĭ zădarnice şĭ-aŭ perdut tot temeiul. Ruşindu-se a recunoscut, fiind el drept la suflet, că până acum el a atacat nu Biserica cea adevĕrată, ci o biserică închipuită numaĭ în fantasia luĭ. „Cu bucurie m'am ruşinat, că în decurs de atâţia anĭ, eŭ am lătrat nu contra credinţeĭ catolice, ci contra nâscocirilor cugetelor mele.“ [1]) După acéstă rază de lumină aşa de blândă şi lină urmă alta maĭ vie şi de tot strălucitóre.

Ascultând Augustin pe Ambrosie, fu îndemnat să studieze procedura catolicilor în cercetarea adevĕruluĭ.

Resultatul l'a surprins. Catoliciĭ pretind o credinţă supusă în atarĭ lucrurĭ, carĭ nu se pot cuprinde cu mintea omenéscă.

Înse chiar acesta e fundamentul credinţiĭ: a recunósce, că sînt o mulţime de lucrurĭ, pe carĭ mintea omenéscă nicĭ de cum nu le póte surprinde, şi mărturisind mărginirea raţiuniĭ şi a priceperiĭ, a te pleca înaintea auctorităţiĭ. Augustin îndată observă, că acésta procedură a credinţiĭ catolice e cu mult maĭ modestă şi maĭ sinceră de cât a ereticilor. Pentru că aceia nu vorbesc de cât de libertate, de evidenţă, de pricepere şi de dreptul absolut de a scruta şi esamina tot, „carĭ pe lângă promisiunea temerarie a sciinţeĭ rîd de ceĭ lesne credătorĭ, şi totuşĭ pretind credinţă pentru cele maĭ absurde şi maĭ fabulóse lucrurĭ, fiind că nu se pot demonstra.“ [2]) Şi Augustin numaĭ contrazicere şi ambiţiune află la eĭ.

Şi nu numaĭ că recunoscu procedura catolicilor de maĭ modestă şi maĭ sinceră, dar cu tóte că încredut în puterile minţiĭ sale nu fu atras de acest metod, totuşĭ a aflat din acela adevĕrul, saŭ cel puţin o harmonie admirabilă cu natura omenéscă. Se-l ascultăm numaĭ maĭ departe şi împreună cu dînsul încetul cu încetul să ajungem la lumină.

„Am început — zice el — a observa, că eŭ cred nenumĕrate lucrurĭ, pe carĭ nu le-am vĕdut, nicĭ nu am fost de faţă când s'aŭ întîmplat, multe întîmplărĭ în istoria popórĕlor, multe lucrurĭ despre locurĭ şi cetăţĭ, pe carĭ nu le-am vĕdut; fapte, despre carĭ mĭ-aŭ vorbit amiciĭ meĭ, mediciĭ şi mulţĭ alţiĭ, — şi pe carĭ dacă nu le-am crede, nu am puté trăi în lume. Şi în fine cum aşĭ puté crede cu atâta tărie, din ce părinţĭ sînt nâscut, ceea ce eŭ nu pot şti, de nu aş crede celor ce-mĭ spun.“ [3]) Aşa dară, dacă nicĭ un fel de viaţă, nicĭ viaţa simţurilor, nicĭ a spirituluĭ, nicĭ a inimeĭ, nicĭ viaţa socială, nu póte susta fără de credinţa, adecă nu póte fi fără de a te linişti în cuvîntul primit cu încredere, — şi dacă credinţă este încântarea şi necesitatea vieţiĭ omenescĭ — pentru ce să nu pótă fi ea şi legea, onórea şi fericirea vieţiĭ dumnedeescĭ?

Dacă omul, care vine în lume învĕţă de la mamă-sa, de la tatăl sĕŭ, de la familia sa şi de la secolul, în care trăiesce, pentru ce să nu înveţe şi de la Dumnezeŭ? Şi dacă într'adevĕr Dumnezeŭ instruiéză pe om — ce póte face acesta alt ceva, de cât ca să asculte pe Dumnezeŭ, sĕ-ĭ crédă şi să se încrédă în El, şi ast fel să aşede religiunea pe aceeaşĭ basă pe care stă familia, amiciţia şi tóte acele afecţiunĭ nobile şi sfinte, carĭ se nutresc din devotament, abnegaţiune şi încredere.

(Va urma.)

Posta redacţiuniĭ.

Frate mic. Am primit amêndóuĕ scrisorile. Vor urma. În numĕrul acesta nu s'a putut. Salutare!

---

[1]) Confes. l. VI. c. 3.
[2]) Confes. l. VI. c. V.
[3]) Confes. l. VI. c. V.

Dluĭ *D. F.* în *B.* Ne pare fórte rĕŭ, dar nu se póte. Nicĭ a zecea parte din cetitoriĭ noștri nu ar pricepe-o. Dacă ar fi fost românesce . . . .

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

Aŭ apărut și se pot comanda de la Tipografia „*Aurora*“ din Gherla—Szamos-ujvár:

Almanachul Preotuluĭ Român pe anul 1901.

Prețul unuĭ esemplar *60 fil.*, spedat prin poștă franco *70 fil.*, — 6 esemplare comandate de odată costă spedate franco numaĭ *3 cor. 20 fil.*

Calendarul „Aurorei“ pe anul 1901.

Prețul unuĭ esemplar *50 fil.*, spedat prin poștă franco *60 fil.*, — 6 esemplare comandate de odată costă spedate franco *2 cor. 70 fil.*

(32) 2—3

La espoșițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a luĭ

(34) 1–52

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de noŭ a clopotelor stricate, maĭ de parte spre facerea de clopote întregĭ armoniόse, pe lângă garanție pe maĭ mulțĭ anĭ, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin ceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele patentate găurite

de mine inventate și maĭ de multe orĭ premiate, carĭ aŭ un ton intensiv, maĭ limpede, maĭ plăcut și cu vibrarea maĭ voluminósă de cât clopotele turnate după sistemul vechiŭ, așa, că un clopot patentat cu **300 kg.** este egal în tonul unuĭ **clopot de 400 kg, făcut după sistemul vechiŭ.** Maĭ de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de **tóte de metal**. Clopote în greutate de 300 kg. și maĭ jos se află tot de una în magazin.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în tóte țĕrile.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea maĭ bună medicină de casă, cea maĭ căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecaruluĭ A. Thierry,

Căntat în tótă lumea pentru efectul sigur **Contra tuturor bólelor interne, de piept, plumânĭ, stomac și ficat.** Folosit ca mijloc estern, este cel maĭ renumit

remediŭ de tămăduire a ranelor.

Veritabil numaĭ cu marca de apărare verde, antentic registrată în tóte statele și provĕdută cu capsula de metal, ce pórtă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milióne borcane. — 12 borcane micĭ s'aŭ 6 marĭ dubie, spedate franco **4 coróne.** — Un borcan de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depositelor din lume **1 coróna 40 filerĭ.** — **Se espedézâ numaĭ pe lângă trimiterea anticipativă a prețuluĭ.**

UNSÓREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită **făcătóre de minunĭ**), de o putere și efect miraculos. Face orĭ ce operație superfluă. Cu acéstă unsóre s-a vindecat un os-scarabeŭ, ivit înainte de aceea cu 14 anĭ și declarat incurabil, bóla de óse și în timpul din urmă un morb gangrenos, greŭ și vechiŭ de 22 anĭ, numit **rac.** Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; răcorește și vindecă orĭ ce fel de rane și arsurĭ. Înmóie și curăță tóte ranele provĕdute prin impunsĕturĭ. O dosă spedată franco costă **1 coróna 80 filerĭ** după primirea prețuluĭ. La comande maĭ marĭ scădĕmînt.

Producție anuală 100.000 dose.

Pot pune la dispoșițiune un archiv întreg de atestate originale din tótă lumea. Imitațiile să pot încunjura urmărind cu atențiune fie care borcan, care pórtă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Ceĭ carĭ n-aŭ deposit la îndemână, să se ferésca de falsificărĭ saŭ fabricate străine, și se **comande direct,** adresându-se la:

Apotheker
A. Thierry's Fabrik in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr k. k. Staatbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 2—25

Veritabilul

sirup zagorian pentru piept,

îl folosesc atât bărbațiĭ cât și copiĭ, ca pe un remediŭ plăcut contra tuturor bólelor de piept, contra tuseĭ convulsive, contra înădușeleĭ, a gâfáireĭ (rĕsuflare grea), a catarrhuluĭ de piept și a flegmeĭ. O sticlă, anticipând prețul costă 3 coróne 30 filerĭ. A se adresa la:

Apotheker
A. Thierry's Balsam-Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Grijițĭ la capsula de metal și firma tipărită pe dop: **A. Thierry's Schutzengel-Apotheke.**

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Pastilele—Hämatine

ale apotecaruluĭ A. Thierry,

sînt cel maĭ sigur și veritabil mijloc nutritor și sangifer, contra anemieĭ, lipseĭ de sânge și morburilor consequente. Pastilele acestea ușor de mistuit aŭ să înlocuiască vinurile feruginóse, carĭ irită nerviĭ stomacalĭ și aŭ un efect ametitor. Fie care cutie va purta subscrierea fabricantuluĭ și costă după anticiparea prețuluĭ, **4 coróne,** spedată franco. Adresa:

Apotheker
A. Thierry's Balsam-Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.